

Mariusz Chamarczuk

Odnowa męskich instytutów życia konsekrowanego i stowarzyszeń życia apostołskiego w Szwecji

---

Seminare. Poszukiwania naukowe 31, 143-156

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KS. MARIUSZ CHAMARCZUK SDB
UKSW, Warszawa

ODNOWA MĘSKICH INSTYTUTÓW ŻYCIA KONSEKROWANEGO I STOWARZYSZEŃ ŻYCIA APOSTOLSKIEGO W SZWECJI

1. WSTĘP

Społeczność katolicka w Szwecji charakteryzuje się bogatą strukturą historyczno-społeczną, a także dużym wpływem zakonów męskich na aktywność społeczną, duchowość, religijność oraz codzienne życie chrześcijan w Szwecji. Wspólnoty zakonne nie mogły prowadzić działalności po wprowadzeniu w Szwecji Reformacji, ale powracały i odradzały się, stopniowo i powoli, równolegle do rozwoju integracji i świadomości tolerancji religijnej. Obecnie wiele rodzin zakonnych Kościoła katolickiego angażuje się w społeczno-duszpasterskie wyzwania, dotyczące zarówno wspólnoty katolickiej, jak i szerszych kręgów społecznych. Ich bogata historia jest niepodzielnie związana z trudnymi dziejami chrześcijaństwa w tym regionie Skandynawii oraz trendami współczesności, postmodernizmu, globalizacji oraz interakcji kulturowych społeczeństwa otwartego.

2. ZAKONY PRZEDREFORMACYJNE

Dokonując analizy odnowy rodzin zakonnych w Szwecji, w porządku alfabetycznym na pierwszy plan wysuwa się zakon benedyktyński¹ założony przez św. Benedykta z Nursji w 529 r.² Korzenie benedyktynów w Szwecji sięgają XI w. i są związane z historycznym miastem Lund, położonym w regionie Skåne³. Ok.

---

¹ Łac. *Ordo Sancti Benedicti*, O.S.B., szwedz. *Benediktiner*, ang. *Order of Saint Benedict*.

² Por. M. Banaszak, *Historia Kościoła katolickiego*, Wyd. UKSW, Warszawa 2009, t. 1, s. 147-148.

³ Por. *Benediktiner*, <<http://www.benedictuskloster.se/omKlostret.jsp>>, (data dostępu: 31.12.2010).

1100 r. powstał tam klasztor pw. Wszystkich Świętych oparty na regule benedyktyńskiej, promieniujący życiem monastycznym i duchowością chrześcijańską. Odrodzenie benedyktynów w XX w. rozpoczęło się w latach siedemdziesiątych od prób wznowienia życia wg reguły św. Benedykta w kręgach Szwedzkiego Kościoła Luterńskiego, w osadzie Östanbäck. W tym celu nawiązano ścisłą współpracę z konwentem w Tyńcu. Zbiegło się to z coraz częstszymi w tym okresie konwersjami do Kościoła katolickiego⁴. Skutkiem tego było zaistnienie ekumenicznych wspólnot benedyktyńskich⁵, a w 1986 r. utworzono pierwszą katolicką rodzinę benedyktyńską w Szwecji. W mieście Mariavall utworzono Dom św. Benedykta oraz rozpoczęto budowę klasztoru, który ukończono pod koniec 2008 r. Został on poświęcony przez bpa Andersa Arborelius 21.03.2009 r.⁶

Kolejna rodzina zakonna w Szwecji to Zakon Kaznodziejski⁷ (dominikanie), założeni przez św. Dominika Guzmaniego w 1215 r.⁸. Jeszcze przed jego śmiercią powstał klasztor dominikański w szwedzkim mieście Lund w 1221 r. Był to początek rozwoju, który zaowocował powstaniem 10 miejsc ich działalności, gdzie bracia gorliwie uprawiali teologię i głosili słowo Boże do czasu wprowadzenia Reformacji⁹. Powrócili w 1947 r. i osiedlili się najpierw w Sztokholmie, zakładając parafię pw. Zwiastowania NMP w dzielnicy Östermalm, a następnie ponownie w miejscu piastowym w Lund, tworząc międzynarodowy konwent¹⁰. Obecnie dominikanie w Szwecji są czynnie zaangażowani w duszpasterstwo akademickie i parafialne w Lund oraz Sztokholmie, a także prowadzą duszpasterstwo młodzieżowe w południowej Szwecji.

Duży wpływ na średniowieczne chrześcijaństwo szwedzkie wywarł Zakon Braci Mniejszych¹¹ – franciszkanów, założony przez św. Franciszka z Asyżu w 1210 r.¹². Z woli założyciela przybyli oni do Szwecji w 1220 r. i szybko rozprzestrzenili się na znacznym obszarze królestwa. W średniowiecznej Szwecji

⁴ Por. L. Mycielski, *Dziennik mnicha*, TYNIEC – Wydawnictwo Benedyktynów, Kraków 2000, s. 28-29.

⁵ Por. tenże, *Kära Sverige*, Wyd. „W drodze”, Poznań 1987, s. 118.

⁶ Por. *Benediktiner*. Należy w tym miejscu wspomnieć, że drugim ordynariuszem nowopowstałej diecezji sztokholmskiej był w latach 1957-1962 bp Ansgar Nelson, amerykański benedyktyn duńskiego pochodzenia.

⁷ Łac. *Ordo Fratrum Praedicatorum*, OP, szwedz. *Dominikaner*, ang. *Order of Preachers, Dominicans*.

⁸ Por. M. Banaszak, *Historia Kościoła*, t. 2, s. 114.

⁹ Por. *Dominican*, *Encyclopaedia Britannica Online*, <<http://www.britannica.com/EBchecked/topic/168703/Dominican-order>>, (data dostępu: 8.01.2011); por. także *Dominikanorden*, <<http://sv.wikipedia.org/wiki/Dominikanorden>>, (data dostępu: 8.01.2011).

¹⁰ Por. *Dominikaner*, <<http://www.dominikan.nu/>>, (data dostępu: 31.12.2010).

¹¹ Łac. *Ordo Fratrum Minorum*, OFM, szwedz. *Franciskaner*, ang. *Order of Friars Minor, Franciscans*.

¹² Por. M. Banaszak, *Historia Kościoła*, t. 2, s. 112-113.

można odnotować ich obecność w 14 miejscach¹³. Podczas ruchów reformacyjnych skasowani, odrodzili się za sprawą franciszkanów holenderskich na przełomie lat sześćdziesiątych i siedemdziesiątych XX w. Obecnie prowadzą działalność parafialno-katechetyczną w takich miejscach jak: Borås, Västerås i Vadstena¹⁴, gdzie posiadają bardzo aktywne kontakty ekumeniczne, zwłaszcza z protestantami w legendarnej Vadstene.

Analizując odnowę i działalność uczniów św. Franciszka z Asyżu w Szwecji, należy wspomnieć o franciszkanach trzeciego zakonu – tercjarzach regularnych¹⁵ (łac. *Tertius Ordo Regularis Sancti Francisci*¹⁶, TOR, szwedz. *Franciskaner TOR*¹⁷, ang. *Third Order of St Francis*¹⁸), popularnie zwanych tercjarzami. Pojawili się oni w Szwecji w 1970 r. w *Svenska Kyrkan* (Szwedzki Kościół Luterski) i do dzisiaj należą zarówno do ogólnoświatowej, ekumenicznej rodziny franciszkańskiej, jak i do grupy wspólnot osób świeckich naśladowujących życie zakonne w Kościele katolickim, lecz funkcjonujących poza nim, takich jak: *Societas Sanctae Birgittae* – założone w 1920 r.¹⁹, *Törnekrons samfund* – założone w 1951 r.²⁰, *Sodalitium Sancti Sigfridi* – założone w 1947 r.²¹, *Sodalitium Confessionis Apostolicae* – założone w 1919 r.²² oraz *Societas Sanctae Trinitatis* – powstałe w 2000 r.²³. W Kościele katolickim w Szwecji tercjarze regularni tworzą wspólnotę o nazwie Trzeci Zakon Pokutny św. Franciszka (łac. *Tertius Ordo Regularis Santi Francisci de Paenitentia*, TOR), nazywając siebie także Pokutnikami od św. Jana Chrzyciela. Ich klasztor i międzynarodowa wspólnota znajduje się w Jonsered niedaleko Göteborg. Prowadzą pogłębione życie duchowe, angażując się także w duszpasterstwo wśród biednych, samotnych i alkoholików.

¹³ Por. M. Berntsson, *Klostren och reformationen*, Wyd. Artos & Norma bokförlag, Skellefteå 2003, s. 36-37, 61.

¹⁴ Por. *Franciskaner*, <<http://www.katolskakyrkan.se/1/1.0.1.0/165/1/>>, (data dostępu: 31.12.2010).

¹⁵ Rzadko spotykana w Polsce forma przynależności do Rodziny Franciszkańskiej.

¹⁶ Por. włoską wersję nazwy oraz oficjalną wg [www: Terzo Ordine Regolare di San Francesco](http://www.terzoordine.org), <http://it.wikipedia.org/wiki/Terzo_Ordine_Regolare_di_San_Francesco>, (data dostępu: 15.01.2011).

¹⁷ Por. tamże.

¹⁸ Por. *Third Order of St Francis*, <http://en.wikipedia.org/wiki/Third_Order_Regular_of_St._Francis>, (data dostępu: 15.01.2011).

¹⁹ Por. *Societas Sanctae Birgittae (1920-1970)*; a także *Societas Sanctae Birgittae (1971-1995)*.

²⁰ Por. *Törnekronans samfund. Communitas Sanctae Spinae Coronae 50 år (1951-2001)*, red. J. Hagberg, Stockholm 2001, s. 7.

²¹ Por. J. Redin, *Sodalitium Sancti Sigfridi*, Växjö 1975, s. 15.

²² Por. A. Lysander, *Den apostoliska bekännelsens brödraskap*, *Sydsvenska Dagbladet Snällposten* 29 oktober 1944, s. 8-9.

²³ Por. B.I. Kilström, *Högkyrkligheten i Sverige och Finland under 1900-talet*, Stockholm 1990, s. 33.

Kolejnymi przedstawicielami rodziny franciszkańskiej w Szwecji są franciszkanie konwentualni (łac. *Ordo Fratrum Minorum Conventualium*²⁴, szwedz. *Gråbröдера*, OFMConv), posiadający swoją główną siedzibę w Jönköping, gdzie przed Reformacją rozpoczęli działalność w 1283 r.²⁵. Szarzy Bracia powrócili do Szwecji, do swego miasta piastowego w 1990 r. Jurysdykcyjnie należą do prowincji Zakonu Braci Mniejszych Konwentualnych – OFMConv, pod wezwaniem św. Maksymiliana Kolbe, z siedzibą prowincjalną w Gdańsku²⁶. Ich klasztor i kościół parafialny tworzą jedną całość architektoniczną usytuowaną w dość centralnie położonym miejscu 125-tysięcznego miasta Jönköping. Wyraźny wzrost liczby wiernych w przeciągu lat obecności franciszkańskiej jest zauważalny²⁷. Parafia jest wielonarodowościowa i wielokulturowa, tworzona przez katolików ok. 40 narodowości. Duszpasterstwo i liturgia są prowadzone jednak w języku szwedzkim. Niektóre większe grupy narodowościowe uczestniczą w Eucharystii w ojczystych językach raz w miesiącu: chorwacka, słoweńska, polska, wietnamska, chaldejska, arabska i *Geez* z Erytrej²⁸.

Oprócz Jönköping, franciszkanie obsługują jeszcze dwie placówki: Eksjö i Vetlanda. Msze św. i nabożeństwa są sprawowane w kościołach udostępnionych przez Kościół Luterski. Należy także wspomnieć o zaangażowaniu w tłumaczenie i redakcję mszału franciszkańskiego, który jest wspólną inicjatywą wszystkich gałęzi pierwszego Zakonu Franciszkańskiego wraz z Franciszkańskim Trzecim Zakonem Regularnym TOR w Skandynawii²⁹. Dużą popularnością cieszy się strona internetowa parafii oraz klasztoru, w ramach której bracia prowadzą własne radio internetowe o nazwie *Ave Maria Network*³⁰.

Warto zaznaczyć, że franciszkanie wszystkich gałęzi z całej Skandynawii spotykają się raz w roku na kilkudniowe dni skupienia i studium o tematyce franciszkańskiej oraz w celu koordynacji wspólnych przedsięwzięć. Podczas jednego z takich spotkań, w 2007 r., wszyscy franciszkanie pracujący w krajach nordyckich celebrowali Mszę św. z katolickim biskupem Sztokholmu w pofranciszkańskim, średniowiecznym kościele *Riddarholmskyrka*³¹, który w obecnym czasie

---

²⁴ Por. *Ordo Fratrum Minorum Conventualium*, <<http://www.ofmconv.org/>>, (data dostępu: 15.01.2011). Por. także *Ordine dei Frati Minori Conventuali*, <http://it.wikipedia.org/wiki/Ordine_dei_Frati_Minori_Conventuali>, (data dostępu: 15.01.2011).

²⁵ Por. A. Skodowski, *Franciszkanie Konwentualni w Jönköping – historia i działalność*, Jönköping 2010, mps, s. 2, Salezjański Ośrodek Dokumentacji Duszpasterstwa Emigracji Polskiej w Szwecji SODD, t. 14: *Franciszkanie*.

²⁶ Por. tamże.

²⁷ Por. tamże.

²⁸ Por. tamże.

²⁹ Por. tamże.

³⁰ Por. A. Skodowski, *Franciszkanie Konwentualni w Jönköping*, s. 3.

³¹ Obszerny opis tego zabytkowego obiektu można znaleźć w dobrze udokumentowanym opracowaniu holenderskiego franciszkanina Henrika Roelvinka pt. *Riddarholmens kyrkan och kloster*, Wyd. „Veritas Förlag”, Stockholm 2008.

jest traktowany jako obiekt historyczno-muzealny. Było to wydarzenie historyczne, a zarazem symboliczne, akcentujące ponowną obecność synów św. Franciszka z Asyżu w Szwecji i Skandynawii³².

Kolejną rodziną zakonną o duchowości franciszkańskiej w Szwecji są Bracia Mniejsi Kapucyni (łac. *Ordo Fratrum Minorum Capuccinorum*, OFM^{Cap}³³, szwedz. *Kapuciner* OFM^{Cap}³⁴), którzy powstałi jako trzecia gałąź rodziny franciszkańskiej w 1528 r. Oficjalna data rozpoczęcia ich działalności w Szwecji to 8.10.1986 r.³⁵. Kapucyni rozeznawali nowe warunki, angażowali się w pomoc duszpasterską przy sztokholmskiej katedrze oraz w Polskiej Misji Katolickiej. Z pomocą wyższych przełożonych oraz miejscowego biskupa, bracia, czując się przygotowani, podjęli samodzielną pracę w parafii Lidköping, którą kanonicznie erygowano 30.12.1989 r.³⁶. Po kilkuletnim okresie pracy w parafii, podjęto decyzję otwarcia nowej placówki, tym razem w Sztokholmie. Po ustaleniu lokalizacji z możliwością otwarcia parafii, kapucyni utworzyli nowe miejsce duszpasterstwa katolickiego w dzielnicy Nacka. W dniu 9.04.1995 r. erygowano w tym miejscu dom zakonny oraz dokonano poświęcenia kaplicy pod wezwaniem św. Konrada, w której rozpoczęto duszpasterstwo parafialne.

Z myślą o ugruntowaniu obecności zakonu w Szwecji, przysłano kolejnych braci. W niedługim czasie zakupiono lokale w mieście Skövde, do których bracia przenieśli się 13.12.1996 r.³⁷. Było to bardzo ważne wydarzenie, albowiem od tego momentu bracia uzyskali lepsze warunki dla prowadzenia życia zakonnego i pracy parafialnej. Oprócz duszpasterstwa typowo parafialnego, zajmowali się posługą więzienną, kierownictwem duchowym i pracą duszpasterską w misji dla emigrantów hiszpańskojęzycznych. W 2000 r. kapucyni przejęli jeszcze jedną placówkę parafialną, w mieście Angered. Powiększona wspólnota pozwoliła na szersze zaangażowanie w pracę duszpasterską i podjęcie nowych kierunków rozwoju³⁸. Rok 2003 był przełomowym czasem dla obecności Zakonu Braci Kapucynów w Szwecji. Wówczas została ustanowiona w Szwecji *Kustodia*, a jej patronem obrano św. Franciszka z Asyżu. 18 listopada tegoż roku odbyła się także Pierwsza Zwyczajna Kapituła Kustodii Szwecji³⁹.

³² Por. tamże.

³³ Por. *Ordo Fratrum Minorum Capuccinorum*, <<http://www.db.ofmcap.org/ofmcap/s2magazine/index1.jsp?idPagina=1>>, (data dostępu: 15.01.2011). Por. także *Ordine dei Frati Minori Cappuccini*, <http://it.wikipedia.org/wiki/Ordine_dei_Frati_Minori_Cappuccini>, (data dostępu: 15.01.2011).

³⁴ Por. *Matrikel 2010*, Stockholms katolska stift 2010, s. 30, 39, 54, 58.

³⁵ Por. A. Konopka, *Historia Kapucynów w Szwecji*, Nacka-Stockholm 2010, mps, s. 2. Salezjański Ośrodek Dokumentacji Duszpasterstwa Emigracji Polskiej w Szwecji (SODD), t. 14: *Kapucyni*.

³⁶ Por. tamże.

³⁷ Por. tamże.

³⁸ Por. tamże.

³⁹ Por. tamże.

We wrześniu 2004 r. bp A. Arborelius powiększył zakres pracy Braci Mniejszych w Szwecji, powierzając im prowadzenie Polskiej Misji Katolickiej w Göteborg⁴⁰. Od września 2005 r. kapucyni podjęli także wstępną pracę duszpasterską w nowej parafii pw. św. Rodziny w podstokholmskiej dzielnicy Brandbergen, gdzie w 2006 r. przejęli odpowiedzialność za tę parafię. W maju 2006 r. podjęli nowe wyzwanie duszpasterskie w postaci duszpasterstwa wśród Romów⁴¹.

Kolejny zakon, który przeszedł etap odnowy, to karmelici – Zakon Braci Bosych Najświętszej Maryi Panny z Góry Karmel (łac. *Ordo Fratrum Discalceatorum Beatissimae Mariae Virginis de Monte Carmelo*, O.C.D., szwedz. *Karmeliter OCD*⁴²), założony pierwotnie przez Bertolda z Kalabri w 1226 r., zreformowany przez św. Teresę z Avila i św. Jana od Krzyża w 1580 r.⁴³. Przed wprowadzeniem Reformacji posiadał w Szwecji 8 klasztorów⁴⁴. Po rozluźnieniu restrykcji religijnych, karmelici stopniowo powracali do Szwecji⁴⁵. W 1967 r. bracia z Flamanerii zakupili małe gospodarstwo w miejscowości Tågarp⁴⁶ i w maju 1967 r. dwóch pionierów z Belgii⁴⁷ osiadło w Szwecji: najpierw był to o. Emmanuel Martens, a w niedługim czasie o. Wilfrid Stinissen⁴⁸. Nadal, mimo podeszłego wieku, prowadzą aktywną działalność w klasztorze Norraby⁴⁹. Swoją kontakt z ludnością rozpoczęli od zaproponowania chętnym mieszkańcom Tågarp i okolic przeżyć rekolekcji. Po pewnym czasie okazało się, że na każdy termin rekolekcji są chętni i wiele osób szuka modlitwy oraz ciszy. Pojawiła się też możliwość zakupu małej szkoły w sąsiedztwie klasztoru, więc bracia skorzystali z tej okazji i w dniu 26 kwietnia 1973 r. zaistniał *Karmelgården* – mały dom rekolekcyjny z dziewięcioma pokojami, gdzie w ciszy i skupieniu przeżywa się czas rekolekcji⁵⁰. Jest on

⁴⁰ Por. A. Konopka, *Historia Kapucynów w Szwecji*, s. 2-3.

⁴¹ Por. tamże.

⁴² Por. *Matrikel 2010*, s. 45.

⁴³ Por. *Carmelites*, <<http://www.britannica.com/EBchecked/topic/96165/Carmelites>>, (data dostępu: 6.01.2011); *Carmelites*, <<http://en.wikipedia.org/wiki/Carmelites>>, (data dostępu: 6.01.2011); *Carmelitani*, <http://it.wikipedia.org/wiki/Ordine_della_Beata_Vergine_del_Monte_Carmelo>, (data dostępu: 6.01.2011); *Karmelitorden*, <<http://sv.wikipedia.org/wiki/Karmelitorden>>, (data dostępu: 6.01.2011).

⁴⁴ Por. *Karmeliter*, <<http://www.karmel.se/karmelitorden1.htm>>, (data dostępu: 6.01.2011).

⁴⁵ Por. tamże.

⁴⁶ Por. tamże.

⁴⁷ Por. tamże.

⁴⁸ Znany w większości krajów europejskich mistyk, filozof, teolog, eremita, pisarz religijny, spowiednik, ojciec duchowny, terapeuta katolicki, którego dzieła tłumaczy się na wiele języków. Jest jednym z głównych przedstawicieli współczesnego mistycyzmu skandynawskiej szkoły karmelitańskiej. Wiele z jego dzieł zostało przetłumaczonych także na język polski przez Justynę Iwaszkiewicz, z których najbardziej znane, to: *Spowiedź Sakrament Pojednania* (2000), *Noc jest mi światłem* (1997), *Wieczność pośrodku czasu* (1997), *Droga modlitwy wewnętrznej* (1994).

⁴⁹ Por. *Karmeliter*.

⁵⁰ Por. tamże.

zbudowany w pobliżu klasztoru i kaplicy, które są dostępne dla każdego. Kontemplacyjna i rekolekcyjna działalność karmelitów zaowocowała m.in. powołaniem do ich grona studenta uniwersytetu w Lund – Andersa Arborelius, który po okresie formacji, studiów, służby kapłańskiej, w 1998 r. został pierwszym od czasów Reformacji, katolickim biskupem diecezji sztokholmskiej pochodzenia szwedzkiego⁵¹.

3. ZAKONY CZASÓW KONTRREFORMACJI I DOBY UMACNIAJĄCEJ SIĘ KWESTII SPOŁECZNEJ KOŚCIOŁA

Z pewnością najważniejszym zakonem, za sprawą którego doszło do odrodzenia Kościoła katolickiego w Szwecji są jezuiti – Towarzystwo Jezusowe⁵² (łac. *Societas Iesu*, SJ⁵³). Przedstawiciele tej rodziny zakonnej przybyli po raz pierwszy do Szwecji w 1574 r. W XVIII w. uczniowie św. Ignacego Loyoli sporadycznie pojawiali się w Szwecji jako kapelani ambasadorów krajów katolickich oraz podejmując próbę prowadzenia działalności misyjnej w Skandynawii. Symbolem takiej działalności jest kapelan królowej Szwecji, późniejszy biskup Jakob L. Studach⁵⁴.

Momentem przełomowym zaangażowania jezuitów w Szwecji był 1879 r., gdy na prośbę papieża generał jezuitów skierował dwóch ojców, aby rozpoczęli pracę w sztokholmskiej parafii pw. św. Eugenii⁵⁵. W pierwszej połowie 1900 r. rozszerzono duszpasterstwo na akademickie miasto Uppsala, w którym założono parafię i wydawnictwo czasopisma *Credo* (jako kontynuację działalności Urszuli Ledóchowskiej w Szwecji) pierwotnie noszącego tytuł *Solglimtar*⁵⁶. W 1975 r. pismo to zostało przemianowane na liczący się w świecie naukowym kwartalnik *Signum*⁵⁷. W 2001 r. jezuiti założyli ekumeniczny Instytut Newmana (*Newmaninstitutet*), prowadzący międzyreligijną działalność dydaktyczno-naukową, który w 2009 r. uzyskał status szkoły wyższej.

Jezuici pracujący w Szwecji należą do niemieckiej prowincji Towarzystwa Jezusowego. Większość ojców jest niemieckojęzycznych, chociaż obecnie kilku jezuitów wywodzi się ze środowiska szwedzkiego. Obecnie pracuje ich w Szwecji

---

⁵¹ Por. M. Nyman, *Stiftet 50 år*, w: *Stockholms katolska stift 50 år*, red. H. Hellström, Veritas Förlag, Värnamo 2003, s. 17.

⁵² Jezuiti, powołani przez założyciela jako obrońcy wiary katolickiej, stali się także w Szwecji główną siłą napędową rozwoju chrześcijaństwa w jego katolickim kształcie.

⁵³ Por. *The Jesuit Curia in Rome*, <<http://www.sjweb.info/>>, (data dostępu: 02.01.2011).

⁵⁴ Por. K. Wand, *Gustav II Adolf och Jesuitdolken. Kamp och försoning med den katolska kyrkan i Sverige*, Stockholm 2003, s. 151.

⁵⁵ Por. Y.K. Sjöblom, *Ordenslivet kommer tillbaka, Stockholms Katolska stift 50 år*, s. 87.

⁵⁶ Por. J. Gerlach, *Femtio år Credo*, CREDO – Katolsk Tidskrift 50(1969)5, s. 203.

⁵⁷ Por. *Signum*, <<http://www.signum.se/signum/template.php?page=start>>, (data dostępu: 2.01.2011).

cji piętnastu, głównie w Sztokholmie i Uppsali. Zakres pracy to kształcenie się i zdobywanie kwalifikacji naukowych, praca duszpasterska w dwóch parafiach, prowadzenie tzw. rekolekcji ignacjańskich, duszpasterstwo akademickie i młodzieżowe w wielokulturowym środowisku akademickim, prowadzenie dialogu z innymi religiami i wyznaniem. W Sztokholmie prowadzą także katolicką księgarnię⁵⁸. Cieszą się bardzo dużym autorytetem w środowisku akademickim i naukowym. Wybitne osobistości jezuitów w Szwecji, to głównie: Friedrich Lieber⁵⁹, Edward Wessel⁶⁰, Joseph Gerlach⁶¹, Peter Hornung⁶², Erwin Bischofberger⁶³, Stefan Dartman⁶⁴, Klaus Dietz⁶⁵, Rainer Carls⁶⁶, Francisco Herrera⁶⁷, Philip Geister⁶⁸.

Bardzo aktywnym i zasłużonym zgromadzeniem zakonnym obecnym w kraju Wazów są Oblaci Maryi Niepokalanej (łac. *Oblati Mariae Immaculatae*, O.M.I.; szwedz.: *Den Obefläckade Jungfru Marias Oblatmissionärer*), zgromadzenie misyjne założone przez bł. Józefa Eugeniusza de Mazenod (1784-1861) we Francji w 1816 r.⁶⁹. Misjonarze Oblaci są szczególnie powołani do głoszenia Ewangelii Chrystusa, życia i pracy we wspólnocie, czerpiąc swoją duchowość z pokornej postawy Maryi Niepokalanej. Obecnie (dane z 2009 r.⁷⁰) zakon liczy 4244 oblatów pracujących w 67 krajach⁷¹ na wszystkich kontynentach, również w Skandynawii⁷².

Początek ich działalności to 1958 r., kiedy podjęto decyzję o rozszerzeniu pracy na teren Szwecji. Pionierem tego dzieła został o. John Taylor, który przez rok czasu przygotowywał grunt innym oblatom. W dniu 21 lipca 1962 r. papież Jan XXIII mianował go biskupem diecezji sztokholmskiej. Sakrę biskupią przyjął on w *Stockholms City Hall*, w dniu św. Mateusza 21.09.1962 r. Były to pierwsze

⁵⁸ Por. *Katolsk bokhandel*, <<http://www.katolskbokhandel.com/article.asp?artcatid=1>>, (data dostępu: 2.01.2011).

⁵⁹ Por. Y.M. Werner, *Världsviid men främmande. Den Katolska kyrkan i Sverige 1873-1929*, Katolska Bokförlaget, Uppsala 1996, s. 175-176.

⁶⁰ Por. tamże, s. 213-216.

⁶¹ Por. P. Glogowski SDB, *Några tankar angående pastoralarbete inom Katolska kyrka*, rkp, Djurholm-Stockholm 1979, s. 2, SODD, t. 2: P. Glogowski.

⁶² Por. tamże.

⁶³ Por. *Matrikel 2010*, s. 63.

⁶⁴ Por. tamże.

⁶⁵ Por. tamże, s. 62-63.

⁶⁶ Por. tamże.

⁶⁷ Por. tamże.

⁶⁸ Por. tamże. Por. także *Newmaninstitutet*, <<http://www.newman.se/>>, (data dostępu: 2.01.2011).

⁶⁹ Por. J. Kowalik, *25 lat działalności polskich Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej w Skandynawii*, Wyd. „Misyjne Drogi”, Polska Delegatura Misjonarzy Oblatów M.N. w Skandynawii, Malmö 1997, s. 3.

⁷⁰ Por. *Oblaci Maryi Niepokalanej – historia, statystyka*, <http://www.oblaci.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=63&Itemid=66>, (data dostępu: 8.01.2011).

⁷¹ Por. tamże.

⁷² Por. *Oblater*, <<http://st-andreas.se/index.php?p=romi>>, (data dostępu: 6.01.2011).

uroczystości konsekuracyjne biskupa katolickiego w Szwecji od 449 lat. Bp J. Taylor pełnił obowiązki do 1976 r.

Praca duszpasterska oblatów w Szwecji przy protekcji ich współbrata nabrała dużego dynamizmu. Utworzono nowe parafie. Pierwsza z nich – Matki Bożej – założona została w 1962 r. na północ od Sztokholmu⁷³. Najpierw w małej kaplicy domowej, a po kilku latach, w listopadzie 1967 r., w dzielnicy Täby wybudowano kościół dla parafii w regionie Roslagen⁷⁴. W tym regionie kapłani udawali się także do Hallstavik Rimbo, Norrtälje, Osthrammar, Åkersberga i Vallentuna⁷⁵. W 1984 r. rozpoczęto budowę dużego kościoła, który konsekrowano w dniu 8.08.1985 r. Objęto opieką duszpasterską także katolików mieszkających w północnej Szwecji (Norrbottenkusten) w okolicy miasta Luleå, z którego prowadzono misję dla regionu zachodnio-północnego (Västerbotten), gdzie mieszkało ok. 300 katolików⁷⁶. Kolejnym miejscem pracy oblatów stało się miasto Sundsvall, gdzie w 1965 r. inaugurowano katolicką parafię pw. św. Olafa. Z konieczności zaangażowania na północy kraju w mieście Umeå, pod koniec 1970 r. pierwszy z oblatów rozpoczął duszpasterstwo w skromnej kaplicy⁷⁷.

Bp J. Taylor, poszukując nowych kapłanów do pracy w Szwecji, nawiązał kontakt z oblatami w Polsce⁷⁸. Zdecydowano pozytywnie odpowiedzieć na jego prośbę, traktując Szwecję jako teren misyjny, poddany ateizacji i zeświecczeniu⁷⁹. Poprawę sytuacji mieli zagwarantować polscy oblaci, których miejscem adaptacji stał się Sztokholm⁸⁰. Przybyli w dniu 21 marca 1966 r.⁸¹: Jan Kalyta, Wilhelm Imach, Tadeusz Franków i Jerzy Dulat⁸². Po pewnym czasie adaptacji zaczęli służyć w Sztokholmie, Malmö, a następnie w Landskrona oraz w Helsingborg. W maju 1967 r. przybyło dwóch kolejnych księży i w 1970 r. osiedlili się w Hässleholm⁸³. Dużym wyzwaniem było zaangażowanie i rozwinięcie dzieła w Malmö, gdzie w 1974 r. podpisano umowę przez biskupa J. Taylora i proboszcza parafii pw. Matki Zbawiciela w Malmö a polską prowincją oblatów, która gwarantowała budowę nowego centrum katolickiego. Przysłano do wykonania tego dzieła o. Rudolfa Basistę. Obecnie duszpasterstwo jest prowadzone w nowym, erygowanym

⁷³ Por. tamże.

⁷⁴ Por. tamże.

⁷⁵ Por. tamże.

⁷⁶ Por. tamże.

⁷⁷ Por. tamże.

⁷⁸ Por. R. Basista, *Polscy oblaci w Szwecji*, *Misyjne Drogi* 3(1984), s. 52.

⁷⁹ Por. tamże.

⁸⁰ Por. J. Kowalik, *25 lat działalności polskich Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej w Skandynawii*, s. 2.

⁸¹ Por. *Oblaci Maryi Niepokalanej*, <http://www.oblaci.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=69&Itemid=90>, (data dostępu: 8.01.2011).

⁸² Por. R. Basista, *Polscy oblaci w Szwecji*, s. 52.

⁸³ Por. L. Spalek, *40 lecie polskich oblatów w Szwecji*, *Misyjne Drogi* 2(2007), s. 8.

w 1985 r.⁸⁴ kościele pw. Matki Bożej, gdzie gromadzą się katolicy kilkunastu narodowości, a parafia liczy ok. 4000 osób.

Kolejnym miejscem zagospodarowanym przez oblatów z Polski w ramach pracy duszpasterskiej był Hässleholm-Kristianstad. Najpierw nabyto tam mały dom w 1970 r., a następnie przerobiono go na większą kaplicę i erygowano przy niej parafię 1 stycznia 1971 r.⁸⁵. W ramach tej parafii obsługuje się także miasta: Kristianstad, Bromölla, Sibbhullt. W latach osiemdziesiątych utworzono kolejne placówki: Landskrona, licząca ok. 1000 wiernych, oraz Olofström, z dojazdami do Karlskrony, Kallinge, Karlsham, Svangsta. Od wielu lat oblaci prowadzą także z dużym powodzeniem, za sprawą energicznego proboszcza o. Romana Kunke-la OMI, parafię w Halmstad-Oskarström⁸⁶. Najmłodszą placówką utworzoną w 1988 r. przez oblatów w Szwecji jest parafia pw. św. Mikołaja w mieście portowym na południu Szwecji – Ystad⁸⁷.

Oblaci w Szwecji prowadzą także Polską Misję Katolicką, założoną przez ks. Czesława Chmielewskiego w 1953 r. dla Polaków przybyłych do Szwecji na rekonwalescencję z obozów koncentracyjnych. Przejęli oni duszpasterstwo polonijne w 1991 r. w południowym rejonie Szwecji. Rektorem tej misji został o. Piotr Jasionowski OMI, następnie o. Wilhelm Imach OMI, obecnie pełni tę funkcję o. Wiesław Badan OMI⁸⁸.

Wśród zgromadzeń pracujących w Szwecji, powstałych na początku XVIII w., są pasjoniści⁸⁹, Zgromadzenie Męki Jezusa Chrystusa⁹⁰ (łac. *Congregatio Passionis Iesu Christi*, CP, ang. *The Congregation of the Passion of Our Lord Jesus Christ*⁹¹) założone we Włoszech w 1720 r.⁹² przez św. Pawła od Krzyża (Paulus Daneo 1694-1775)⁹³, zgromadzenie, które w pierwszym pięćdziesięcioleciu odrodzonego Kościoła katolickiego w Szwecji odegrało znaczną rolę. Jako pionier, w kwietniu 1951 r., przybył do Helsingborga Ignatius McElligot, w celu poznania

---

⁸⁴ Por. J. Kowalik, *25 lat działalności polskich Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej w Skandynawii*, s. 22.

⁸⁵ Por. tamże, s. 21.

⁸⁶ Por. *S:ta Maria Katolska Församling Halmstad-Oskarström. Jubileumsåret 2000*, red. B. Skåring, H. Syblik, J. Sture-Neuman, Halmstad 2000, s. 19.

⁸⁷ Por. A. Kupka, *Pomiędzy Szwecją a Norwegią – rozmowa z o. Teodorem Famulą duszpasterzem w Skandynawii*, *Misyjne Drogi* 2 (2006) 116, s. 11. Por. także J. Kowalik, *25 lat działalności polskich Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej w Skandynawii*, s. 26.

⁸⁸ Por. M. Chamarczuk, *Zarys historyczny i charakterystyka pracy duszpasterskiej Polskiej Misji Katolickiej w Szwecji*, Sztokholm 2000, mps, s. 2, SODD, t. 1: *PMK*.

⁸⁹ *Passionists in the world*, <<http://www.passionistsinternational.org/>>, (data dostępu: 15.01.2011).

⁹⁰ Por. *Pasjoniści*, <<http://www.passio.opoka.org.pl/>>, (data dostępu: 15.01.2011).

⁹¹ Por. *The Passionists*, <<http://www.passionist.org/>>, (data dostępu: 15.01.2011).

⁹² Por. *Passiochristi*, <<http://www.passiochristi.org/>>, (data dostępu: 15.01.2011).

⁹³ Por. *The Golden Jubilee 1951-2001 of the Passionists in Sweden*, red. W. Seliga, W. Kenny, Göteborg 2001, s. 7.

języka szwedzkiego, a już 18.10.1951 r. rozpoczął działalność duszpasterską w Växjö, gdzie dołączyli do niego dwaj współbracia: Dominic Drumm i Patrick Sheridan, a w listopadzie – o. Oliver McKenzie i br. Gabriel Moran.

Rozpoczęła się historia pasjonistów w Szwecji. Zajęli się pracą duszpasterską i rozbudową obiektu, czego owocem była konsekracja kaplicy pw. św. Michała w lutym 1952 r. Objęli oni duszpasterstwem następujące regiony: Koronobergs Län, południowy Kalmar Län, Blekinge oraz miasta Oskarhamn, Lessebo. W 1972 r. dołączyli do angielskich pasjonistów dwaj kapłani z Polski: Wojciech Seliga i Kazimierz Pawlak⁹⁴. W 1973 r. dołączył do nich John McCormack. W tym okresie pasjoniści rozszerzali działalność na inne miasta, dojeżdżając do Kalmar, Kosta, Älmhult, Hohultslätt i Karlskrona⁹⁵. Rozbudowali infrastrukturę kościelną w diecezji, tworząc nową parafię w Kalmar, budując okazały (jak na szwedzkie warunki) kościół pw. św. Franciszka w Jönköping⁹⁶ konsekrowany w 1974 r.⁹⁷. Dzięki ogromnej determinacji i zaangażowaniu o. Wojciecha Seligi⁹⁸ wybudowali piękny obiekt klasztorno-parafialny, kościół pw. św. Pawła od Krzyża w Angered⁹⁹ niedaleko Göteborg, konsekrowany w 1990 r.¹⁰⁰. Dzięki staraniom Johna McCormacka utworzyli nową, drugą placówkę w Göteborg, w dzielnicy Hisingen¹⁰¹. Od 1989 r. o. Kazimierz Pawlak CP objął duszpasterstwo w Polskiej Misji Katolickiej w Göteborg, a jego głównym zadaniem było w j. polskim sprawować Eucharystię, katechizować dzieci, chrzczyć, asystować przy zawieraniu małżeństw, odprawiać pogrzeby i odwiedzać chorych. Ofiarna praca pasjonistów i zaangażowanie na rzecz diecezji zostały dostrzeżone i zaowocowały nominacją jednego z nich – Williama Kenny, pracującego w Szwecji od 1970 r. – na biskupa pomocniczego diecezji w 1987 r.

Zakonem, który w Szwecji przeżył proces odnowy, jest także Towarzystwo św. Franciszka Salezego (łac. *Societas Sancti Francisci Salesii*¹⁰², S.D.B, szwedz. *Salesianer Don Bosco*, ang. *Society of St. Francis de Sales*), którego członkowie nazywani są salezjanami ks. Bosko. Zostało założone przez włoskiego kapłana św.

⁹⁴ Por. tamże, s. 25.

⁹⁵ Por. tamże, s. 18.

⁹⁶ Por. tamże, s. 26.

⁹⁷ Por. tamże.

⁹⁸ Por. P. McKeown CP, *Pater Wojciechs 50 årsjubileum av prästvigningen. Predikan under jubileumsmässa i Helsingborg den 15 februari 2009*, S:t Paulus av Korsets katolska församling tidningen – 1 söndagen i Fastan, Angered 2009.03.01, s. 1-4.

⁹⁹ Por. *The Golden Jubilee 1951-2001 of the Passionists in Sweden*, s. 30-33.

¹⁰⁰ Por. tamże, s. 34.

¹⁰¹ Por. W. Seliga, *Report for the provincial chapter – oktober 2001*, Helsingborg 2001, mps, j. angielski, s. 3, Salezjański Ośrodek Dokumentacji Duszpasterstwa Emigracji Polskiej w Szwecji (SODD), t. 14: *Pasjoniści*.

¹⁰² Por. *Konstytucje i Regulaminy Towarzystwa św. Franciszka Salezego*, wersja polska, Rzym 1986, s. 21.

Jana Bosko (1815-1888)¹⁰³ w Turynie 18 grudnia 1859 r.¹⁰⁴. Ekspansja salezjanów była duża za życia założyciela, a w czasie jego następcy, ks. Michała Rua, byli już obecni w większości krajów europejskich oraz na innych kontynentach¹⁰⁵. W Szwecji pojawili się w 1930 r.¹⁰⁶ za sprawą argentyńskiego salezjanina szwedzkiego pochodzenia, którego rodzina wsparła finansowo zapoczątkowanie pracy wychowawczo-socjalnej w Sztokholmie¹⁰⁷. W pierwszej fazie działalności, podczas zaszczerpienia dzieła salezjańskiego, synowie św. J. Bosko pochodzili głównie z terenów niemieckojęzycznych. Po pewnym czasie, w latach 1960-1975, zauważa się tendencje umiędzynarodowienia tej wspólnoty i łączenia kapłanów z krajów objętych wpływami ideologii socjalistycznej (z Polski, Węgier i Czechosłowacji) z tymi, którzy przybyli wcześniej¹⁰⁸. Najnowszy etap historii salezjanów w Szwecji, obejmujący lata 1990-2010, jest świadectwem zaangażowania i zainteresowania się tym regionem głównie przez polskie Inspektorie Salezjańskie (polską i warszawską)¹⁰⁹.

Salezianie w Szwecji w latach 1930-2010 zaznaczyli swoją obecność w kilku podstawowych sektorach pracy duszpastersko-społecznej. W latach powojennych angażowali się aktywnie w pracę na rzecz Kościoła lokalnego, będąc dużą pomocą w organizowaniu kurii (sprawy ekonomiczne, sekretariat, wydział prawny). Prowadzili też duszpasterstwo wśród młodzieży w oratorium *Don Bosco Hemmet* w centrum Sztokholmu (1934-1977)¹¹⁰, jeden z nich kierował również diecezją podczas wakatu biskupa w latach 70-tych ubiegłego wieku (wikariusz kapitulny

¹⁰³ Por. *Salesiani di Don Bosco*, <<http://www.sdb.org/>>, (data dostępu: 15.01.2011).

¹⁰⁴ Por. M. Wirth, *Ksiądz Bosko i Rodzina Salezjańska – dzieje i nowe wyzwania (1815-2000)*, tłum. T. Jania, Kraków 2009, s. 112-114. Por. także J. Krawiec, *Powstanie Towarzystwa św. Franciszka Salezego oraz jego działalność na ziemiach polskich*, Poligrafia Inspektoratu Towarzystwa Salezjańskiego, Kraków 2004, s. 28; A. Auffray, *Św. Jan Bosko*, Nakładem Towarzystwa Salezjańskiego, Kraków 1977, s. 86; L. von Matt, H. Bosco, *Ksiądz Bosko*, tłum. J. Jurczyński, K. Siekierski, Wydawnictwo Salezjańskie, Warszawa 1994, s. 117.

¹⁰⁵ Por. M. Wirth, *Ksiądz Bosko i Rodzina Salezjańska*, s. 150-160, 253-268.

¹⁰⁶ Por. tamże, s. 463. Por. także Y.K. Sjöblom, *Ordenslivet kommer tillbaka*, w: *Stockholms Katolska stift 50 år*, s. 87; *Die Salesianer Don Boscos, auf österreichischem Reichsgebiet 1887-1938 und in Deutschland bis zur Teilung der Provinz in eine österreichische und eine deutsche Provinz 1916-1935*, Provinz Chronik 1. Teil, mps, j. niemiecki, s. 94, ASIP.

¹⁰⁷ Por. *Listy z Argentyny Adolfo Torquista SDB do bp E. Müllera w Sztokholmie*, rkp, j. szwedzki, Stadsarkivet i Stockholm, vol. *Katolska kyrka 1925-35*.

¹⁰⁸ Por. M. Chamarczuk, *Wywiad autoryzowany z ks. Pawłem Glogowskim SDB*, Djursholm 25.09.2003, mps, 18.11.1999, Arch. PMK, t. 2: *Materiały historyczne, Paweł Glogowski*. Por. także Arch. domowe salezjanów w Sztokholmie, t. *Salesianer, Dane personalne, P. Glogowski*.

¹⁰⁹ Por. *Sprawozdania z działalności salezjanów polskich w Szwecji za lata 1992-2010*, Arch. domowe salezjanów w Sztokholmie, t. 2, *Sprawozdania*. Por. także *Protokoły wizytacji inspekcyjnych w latach 1992-2010*, tamże.

¹¹⁰ Por. *Salesianer i Stockholms område*, Provinskrönikan, Arch. Provinzialat der Salesianer Köln – dokument 3.0 -15, kserokopia, SODD, t. 3: *Historia, Salezianie niemieccy*.

¹¹¹ Por. W. Packner, *Uciekłem z objąć śmierci – rozmowa z o. Pawłem Glogowskim, salezjaninem*, Gość Niedzielny 20(2001), s. 15-16.

Paweł Glogowski SDB¹¹¹). Założyli fundację ks. Bosko w Szwecji w celu pomocy biednym dzieciom i młodzieży (*Don Bosco Stiftelse*). Gromadzili katolików przy jednej z niewielu kaplic katolickich w Sztokholmie oraz zorganizowali nowe parafie katolickie w Södertälje (1977), Nyköping (1987), Fittja (2000), pomagając także w duszpasterstwie parafialnym: Göteborg, Visby, Kalmar, Karlstad, Katrineholm, Karlskrona, Nyköping, Västerås, Växjö, Oskarström. Prowadzili okresowo narodowe misje duszpasterskie dla emigrantów z Węgier, Czech, Słowacji oraz Romów. Zorganizowali i prowadzili duszpasterstwo polskie w okręgu sztokholmskim w latach 1930-70, zakładając na jego gruncie Polską Misję Katolicką w Sztokholmie¹¹². Otworzyli dom młodzieży Oratorium Salezjańskie *Quo Vadis* w Sztokholmie (2003). Dojeżdżają z posługą duszpasterską do miejsc skupisk Polaków w takich miastach jak Uppsala, Västerås, Gävle, Eskilstuna, Sundsvall, Visby, Brandbergen, Norrköping, Jakobsberg, Jyväskylä (Finlandia). Objęli także duszpasterstwem skautów hiszpańskojęzycznych i harcerzy polskich.

Analiza działalności salezjanów w Szwecji ukazuje obraz pięknej pracy duszpasterskiej, wychowawczej i społecznej w duchu ideałów katolickich i salezjańskich¹¹³ w poprotestanckim, konsumpcyjnym społeczeństwie. Mimo trudności wynikających z różnic kulturowych napotykanym w prowadzeniu dzieł, inności poglądów pośród wielokulturowej społeczności katolickiej w Szwecji, jest ona wciąż żywa i dynamiczna.

W Kościele katolickim w Szwecji, znakiem współczesności i nowego spojrzenia na problematykę życia zakonnego jest Zakonne Towarzystwo Misyjne św. Tomasza Apostoła (szwedz. *S:t Tomas Missionärer*¹¹⁴ MST, ang. *Missionary Society of St. Thomas the Apostle*, M.S.T.), powstałe w Indiach w 1968 r.¹¹⁵. Po czterdziestu latach funkcjonowania towarzystwo liczy 300 kapłanów, z których część pracuje w krajach europejskich, aby wspierać finansowo dzieła prowadzone w Indiach. Między innymi w tym celu, obok realizacji swoich konstytucyjnych celów, podejmują oni także służbę w Kościele katolickim w Szwecji, angażując się w głównie w wielokulturową działalność parafialną. Próbkę taką misjonarze św. Tomasza podjęli po 2000 r., nie tworząc własnej struktury zakonnej, ale przysyłając co jakiś czas współbraci na okres uzgodniony z biskupem diecezjalnym. Obecnie (w 2011 r.) w Szwecji pracuje dwóch kapłanów tego zgromadzenia doskonale odnajdujących się w skomplikowanych, wielokulturowych strukturach społecznych.

---

¹¹² Por. M. Chamarczuk, *50 lat Polskiej Misji Katolickiej w Szwecji*, Tygodnik Katolicki Niedziela 3(2004), s. 15.

¹¹³ Por. *Salesiani di Don Bosco*, <<http://www.sdb.org/index.php?ids=12>>, (data dostępu: 15.01.2011).

¹¹⁴ Por. *Matrikel 2010*, s. 41, 51.

¹¹⁵ Por. *Missionary Society of St. Thomas the Apostle*, <http://www.mstworld.org/?page_id=246>, (data dostępu: 6.01. 2011).

4. ZAKOŃCZENIE

Analiza funkcjonowania wspólnoty katolickiej w Szwecji w kontekście odnowy męskiego życia zakonnego i wpływu tego nurtu na życie społeczne wewnątrz Kościoła oraz na środowiska zewnętrzne, ukazuje obraz pełen inicjatyw, zaangażowania, otwartych relacji i odważnych decyzji. Zniesienie przez reformatorów luterzańskich tej formy prowadzenia działalności religijnej i społecznej nie wyrugowało jej na zawsze, lecz pośrednio było przyczyną jej ponownego zaistnienia i odrodzenia. Obecnie, zakony dostosowane do wyzwań współczesności poprzez wielkie reformy Kościoła posoborowego, są aktywnie obecne w szwedzkim społeczeństwie postmodernistycznym: wielokulturowym, otwartym, konsumpcyjnym, zsekularyzowanym, indyferentnym religijnie.

Odnowa ich obecności opiera się na właściwym odczytaniu swej roli w konkretnym miejscu i czasie oraz na podejmowaniu dialogu w oparciu o zasady nauczania społecznego Kościoła i poszanowania wartości wspólnych, takich jak szacunek dla odmienności, tolerancja w różnorodności i budowanie integracji grup społecznych na fundamencie prawdy i przestrzegania praw człowieka – jedynych dzisiaj płaszczyzn dialogu pomocnych w jednoczeniu antagonistycznie nastawionych grup społecznych.

RESTORATION OF MALE INSTITUTES OF CONSECRATED LIFE AND SOCIETIES OF APOSTOLIC LIFE IN SWEDEN

Summary

Swedish Catholicism, with all its rich historical and social structure, also includes the influence of male religious orders on the spirituality, religiosity and everyday life of Christians in Sweden. These communities could not continue their activities after the Reformation. They returned, however, and came to life slowly and gradually, simultaneously with the advancing religious tolerance. As of today, many orders in the Catholic Church are committed to social and pastoral challenges on Swedish soil, both in the Catholic communities and in broader social circles. Their extensive past is closely bound with the difficult past of Catholicism in Sweden and the contemporary issues of postmodern society.

Keywords: Catholic Church in Sweden, the restoration of male religious orders, Catholic religious orders in Sweden

Nota o Autorze: ks. dr Mariusz Chamarczuk SDB, dr socjologii, absolwent UKSW, wieloletni pracownik Trybunału Biskupiego w Sztokholmie i duszpasterz polonijny, członek Towarzystwa Naukowego Franciszka Salezego. Założyciel Salezjańskiego Ośrodka Dokumentacji Duszpasterstwa Emigracji Polskiej w Szwecji (SODD). Prowadzi badania z zakresu historii Kościoła i socjologii emigracji oraz procesów integracyjnych w Skandynawii.

Słowa kluczowe: Kościół katolicki w Szwecji, odnowa zakonów męskich, zakony katolickie w Szwecji